

[*Europa i jej granice*]

ANTÓNIO VITORINO

20 Nowa granica dla Europy

Wobec niepewności co do dalszych losów traktatu konstytucyjnego Unii Europejskiej, stoimy w obliczu pilnej potrzeby ponownego pozyśkania obywateli dla projektu europejskiego. Z sondaży przeprowadzonych przez ośrodek badań opinii publicznej Eurobarometer wynika, że obywatele 25 państw członkowskich uważają obszary polityki wchodzące w zakres wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych za najbardziej priorytetowe w UE. Wyniki tych sondaży świadczą o tym, że według większości obywateli w Europie powinno podejmować się więcej działań na rzecz zwalczania terroryzmu i przestępczości zorganizowanej lub zarządzania migracją i azyłem na naszym wspólnym kontynencie.

JEF HUYSMANS

27 Efekt *spill-over* z perspektywy Foucaultowskiej: wolność i bezpieczeństwo w Unii Europejskiej

Jak interpretować charakter i zakres „rozlewania” (*spill-over*) procesu integracji z rynku wewnętrznego na obszar bezpieczeństwa wewnętrznego? Jak opisać konstrukcję europejskiego modelu władzy, która reguluje swobodny przepływ osób poprzez zarządzanie towarzyszącymi mu zagrożeniami? W poniższym artykule przedstawiam Foucaultowski schemat pojęciowy, akcentujący konstytutywną rolę technik władzy. Pozwala on zwrócić uwagę na to, jak rozwój i zastosowanie pewnych środków technicznych – takich jak wiza europejska lub bazy danych, a także fachowej wiedzy, umiejętności oraz technokratycznej rutyny, tworzą strukturę relacji między wolnością a bezpieczeństwem.

KEES GROENENDIJK

61 Przywracanie kontroli na wewnętrznych granicach Europy – po co i przeciw komu

Wszystkie kolejne ustalenia w sprawie znoszenia kontroli na granicach wewnętrznych w Europie dopuszczały możliwość ich okresowego przywracania. To, jak z tej możliwości korzystano, mówi coś o funkcji kontroli granic jako takiej. Niniejszy artykuł jest analizą sytuacji, w których państwa Schengen korzystały z tej możliwości po roku 1995, jak również dostępnych informacji o rezultatach tych okresowych kontroli. Sposób ich faktycznego zastosowania zmieniał się z czasem i wykazywał spore zróżnicowanie w zależności od kraju. W większości przypadków nie miały one na celu ograniczenia nielegalnej imigracji, ale ochronę przywódców politycznych podczas spotkań. Osoby kontrolowane lub zatrzymywane na granicach to w większości obywatele Unii, a nie krajów trzecich – stwierdza autor tekstu.

[*Między wolnością a bezpieczeństwem*]

FILIP JASIŃSKI, INGA RUDECKA

99 **Agencja Praw Podstawowych UE: czy konieczna jest dodatkowa instytucjonalizacja ochrony praw człowieka w Europie**

Autorzy tekstu szukają odpowiedzi na pytanie, czy Unia Europejska potrzebuje obecnie zinstytucjonalizowanej ochrony praw podstawowych, a jeśli tak, to czy powinna ona przyjąć kształt nowej agencji, czy też – ewentualnie – mieć inną formułę? I czy Agencja Praw Podstawowych (APP) będzie mogła uniknąć negatywnych konsekwencji powielania działań realizowanych przez innych aktorów obecnych na europejskiej scenie ochrony praw człowieka, w tym Radę Europy, OBWE i ONZ? Sygnalizowanie na obecnym etapie prac nad powstaniem takiej agencji głównych wątków dyskusji ma również znaczenie prewencyjne. Autorom niniejszego opracowania zależy bowiem na możliwie wczesnym przedstawieniu szerszej opinii idei stojącej za powołaniem APP oraz uniknięciu sytuacji, w której zostanie ona uznana za przykład nieprzemyślanego i zbędnego instytucjonalizowania procesu integracji europejskiej.

MONICA DEN BOER

125 **Władza rozproszona w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego UE**

Według autorki artykułu, w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego nadal będzie się rozwijać zróżnicowany model sprawowania rządów, usytuowany pomiędzy dwiema ekstremalnymi formami. Z jednej strony to ponadpaństwowa biurokracja, w ramach której spotykają się Komisja i podmioty takie jak Europol i Eurojust, z drugiej to międzynarodowa płaszczyzna współdziałania sieciowego, na której spotykają się zawodowcy w celu realizowania wytyczonych celów. Pomędzy tymi dwoma skrajnościami może znaleźć swoje miejsce – i stopniowo wrastać w istniejące struktury instytucjonalne – wiele innych form sprawowania rządów.

KRYSTYNA IGLICKA

148 Dylematy europejskiej polityki migracyjnej

Wspólna polityka migracyjna Unii Europejskiej sprowadzi się w najbliższej przyszłości raczej do wspólnej walki z nielegalną imigracją i przemytem ludzi, a rządy państw narodowych jeszcze przez długi czas będą miały swobodę i wolną rękę w kreowaniu własnej polityki migracyjnej, która zmierzać będzie w stronę coraz większej restrykcyjności bądź to w imię ochrony rynków pracy, bądź kultury dominującej. Przykładem może być Francja, której rząd ogłosił jesienią 2005 roku zaostrzenie prawa w reakcji na zamieszki spowodowane przez imigrantów.

[*Walka z terroryzmem i przestępczością*]

DIDIER BIGO

165 Polityka walki z terroryzmem po zamachach z marca 2004 roku

Spojrzenie z perspektywy europejskiej

Wiele już powiedziano na temat wpływu, jaki zamachy z 11 września wywarły na strategię i zmiany w polityce amerykańskiej w samym tylko świetle polityki „wojny z terroryzmem” oraz na wezwanie prezydenta George’a Busha do opowiedzenia się „albo za Stanami Zjednoczonymi, albo przeciwko nim”. Implikacje tej polityki są ogromne i znacznie wykraczają poza ewolucję samej polityki amerykańskiej. Zmieniła ona bowiem pośrednio także podejście do walki z terroryzmem w UE, wymuszając nowe formy współpracy i wymiany informacji, które wcześniej dla państw członkowskich były nie do wyobrażenia.

AGNIESZKA GRZELAK

183 Czy istnieje europejskie prawo karne?

Autorka stwierdza, że na postawione pytanie od razu nasuwa się odpowiedź negatywna. Pojęcie europejskiego prawa karnego rozumiane w sposób charakterystyczny dla prawa krajowego w istocie bowiem dotychczas nie powstało. Należy zwłaszcza od razu zaznaczyć, że w ramach żadnej z organizacji międzynarodowych nie doszło do stworzenia materialnych przesłanek karania jednostek za jakiegokolwiek czyny – owszem, nakłada się na państwa zobowiązania do ustanowienia w swoich przepisach takich podstaw, jednak zawsze to przepisy prawa krajowego są podstawą do wydania wyroku przez krajowe organy wymiaru sprawiedliwości. Istnieją przesłanki, by jednak rozważać konieczność powstania europejskiego prawa karnego jako oddzielnej gałęzi prawa.

[*Polska wobec sfery bezpieczeństwa i wolności*]

ARTUR GRUSZCZAK, KAROL RECZKIN

208 **Obszar wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości UE. Perspektywy dla Polski**

Proces reformy unijnej współpracy w dziedzinie wymiaru sprawiedliwości i spraw wewnętrznych, dokonany w Amsterdamie w 1997 roku, zbiegł się z rozpoczęciem przez Polskę negocjacji akcesyjnych. Dążenie do rozszerzenia i pogłębienia integracji w wymiarze swobodnego przemieszczania się osób po terytorium UE, powiązane z nowymi metodami zarządzania bezpieczeństwem wewnętrznym Unii, w znaczący sposób wpłynęło na stanowisko Polski wobec unijnej polityki spraw wewnętrznych i sprawiedliwości. Autorzy tekstu starają się nakreślić charakter polskiego podejścia do kwestii wewnętrznego bezpieczeństwa w Unii.

[*Eseje o Europie*]

ALEXANDRE KOJÈVE

232 **Imperium Łacińskie. Zarys doktryny polityki francuskiej**

W sierpniu 1945 roku Alexandre Kojève przekazał generałowi de Gaulle swój raport poświęcony powojennej sytuacji Francji w Europie. Tekst filozofa, popularnego we Francji heglisty, miał zarysować główne zagrożenia, które stawały przed Francją za sprawą nowego, powojennego układu światowego, z dominującą rolą Stanów Zjednoczonych i Związku Sowieckiego. Kojève postulował utworzenie w Europie bloku państw „łacińskich” pod wodzą Francji. Dokument ten zachował do dzisiaj nie tylko swoją historyczną wartość. Pokazuje głębsze motywy polityki francuskiej, która po II wojnie światowej zaangażowała się na rzecz integracji europejskiej.

RAYMOND ARON

289 **Wielki plan Generała**

W swoich wspomnieniach Aron często odnosił się do problemów związanych z pozycją Francji w Europie oraz do początków tworzenia się integracji europejskiej. Kluczową rolę w tych fragmentach wspomnień odgrywa postać de Gaulle'a oraz jego stosunek do Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych.

[Recenzje]

JOANNA BANACH-GUTIERREZ

299 Polskie kompendium

FILIP JASIŃSKI I KATARZYNA SMOTER (red.), *Obszar wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości Unii Europejskiej. Geneza, stan i perspektywy rozwoju*, UKIE, Warszawa 2005.

KATARZYNA STRĄK

303 Europa wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości

NEIL WALKER (red.), *Europe's Area of Freedom, Security and Justice*, Oxford University Press, Oxford 2004.

JUSTYN PISKORSKI

306 Perspektywy europejskiego prawa karnego

ADAM GÓRSKI I ANDRZEJ SAKOWICZ (red.), *Zwalczanie przestępczości w Unii Europejskiej. Współpraca sądowa i policyjna w sprawach karnych*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2006.

310 [Noty o autorach]

